

Крисовата Катерина Вікторівна

к.е.н., доцент кафедри податків та фіскальної політики
ЗУНУ, м. Тернопіль

Сьомик Інна Миколаївна

студентка гр. ФМСзм-21, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль

МИТНА БЕЗПЕКА У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Вплив глобалізаційних процесів на національну економіку виявляється у відкритті нових привабливих можливостей та перспектив для розвитку України як незалежного суб'єкта міжнародних економічних відносин. Глобалізаційні тренди інтерпретуються позитивними наслідками для країни, як можливості економічного зростання, покращення інвестиційного клімату, зростання зайнятості та підвищення рівня життя населення, посилення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Поряд з цим, посилюється і негативний вплив зовнішніх чинників на митну безпеку України, зокрема через збільшення кількості суб'єктів, що вчиняють порушення митних правил, зростання обсягів контрабандних потоків, зменшення суми митних платежів, що адмініструються митними органами тощо.

Потреби в безпеці пов'язані з прагненням держави досягти стабільного й безпечного стану та містять у собі потреби в захисті від економічних, екологічних, технологічних, соціально-економічних та інших небезпек з боку навколишнього оточення й упевненість у тому, що пріоритетні потреби держави та людини задовольнятимуться.

У стратегічних основах розвитку економічної безпеки це поняття сприймається як стан захищеності національної економіки від зовнішніх і внутрішніх загроз, у якому забезпечуються економічний суверенітет країни, єдність її економічного простору, умови реалізації стратегічних національних пріоритетів України [1].

Констатуємо, що загроза економічній безпеці ідентифікується через систему умов та чинників, що створюють пряму чи непряму можливість завдання шкоди національним інтересам України у економічній сфері.

Викликами економічної безпеки в сучасних умовах є сукупність факторів, здатних за певних умов призвести до виникнення загрози економічній безпеці.

Слід підкреслити, що сама економічна безпека має непросту внутрішню структуру. Слід виділити три найбільш значущі елементи відповідно до безпеки у стратегії розвитку митної безпеки:

1) Економічна незалежність (в умовах нинішнього міжнародного поділу праці економічна незалежність означає контроль держави над національними ресурсами, досягнення високого рівня якості продукції, що забезпечить конкурентоспроможність країни та дозволить йому нарівні з іншими країнами брати участь у світовій торгівлі, коопераційних зв'язках та обміні науково-технічними досягненнями).

2) Стабільність і стійкість національної економіки (цей елемент є захист власності у всіх її формах, утворення надійних умов та гарантій для підприємницької діяльності, а також утримання факторів, які здатні вплинути на стабілізацію ситуації).

3) Здатність до саморозвитку та прогресу (створення сприятливого клімату для інвестицій та інновацій, постійна модернізація виробництва, підвищення професійного освітнього та загальнокультурного рівня працівників стають невід'ємними та обов'язковими умовами стійкості та самозбереження національної економіки) [2].

Зазначимо, що сфера всіх митних інтересів держави полягає в площині досягнення певних економічних результатів і дотримання митного законодавства суб'єктами ЗЕД і контролюючими органами.

Складовими економічної безпеки країни згідно з Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України виступають наступні компоненти: виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньо-економічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна та фінансова безпека (рис. 1) [3].

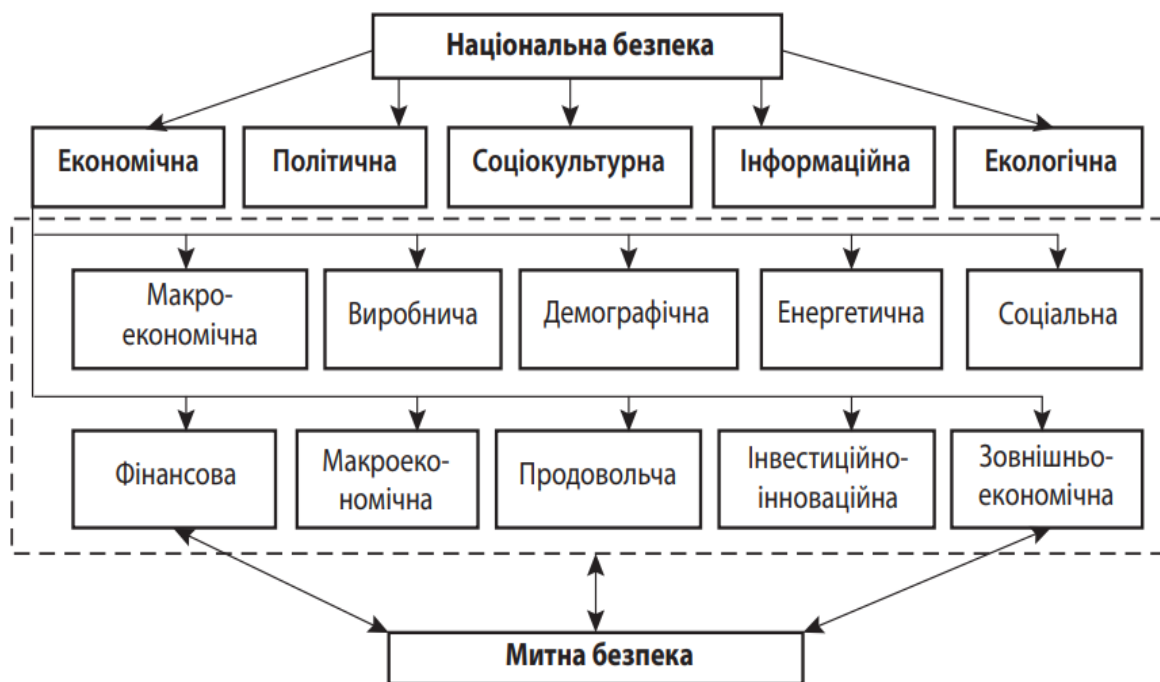

Рис. 1. Митна безпека у системі національної безпеки країни

Поряд з цим, слід констатувати, що економічна безпека є невід'ємною частиною економічної системи. Економічна та митна безпека виступають одними з найважливіших елементів національної безпеки України. Однак наголосимо, що виконання найважливіших завдань із забезпечення економічної безпеки держави більшою мірою покладено на митні інституції.

Основні функції митних органів визначено у митному кодексі, та інших нормативно-правових актах України. Зокрема, Митний кодекс України

відносить митні органи до правоохоронних та визначає їх основною частиною сил забезпечення економічної безпеки держави [4].

Митні органи покликані здійснювати контроль за дотриманням законодавства у сфері митної справи та іншого законодавства, контроль за виконанням якого покладається на них. Функції митних органів можна поділити на основні та забезпечувальні. Основні функції розкривають сутність управлінської діяльності митних органів. Склад основних функцій безпосередньо закріплений у Митному кодексі [5].

Митні інституції активно співпрацюють з іншими правоохоронними та державними органами для забезпечення найбільш стабільного рівня економічної безпеки. У цьому особливу роль грає взаємодія митних органів із відділом боротьби з економічними злочинами.

Таким чином, головною метою митної безпеки є забезпечення захисту економічних інтересів країни, захищеність життєво важливих потреб, інтересів і цінностей людини, населення, держави та регіонів від внутрішніх та зовнішніх загроз, джерелом яких є зовнішньоекономічні зв'язки. Через постійні зміни у податковому та митному законодавстві, військово-політичні ризики, нестабільність фінансової ситуації в державі, тіньову економіку митна безпека, як складова економічної безпеки країни, залишається під загрозою. Якщо ж митна безпека держави не буде забезпечена належним чином, то це може негативно вплинути на стан соціально-економічного розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Даценко В. В. Митна безпека як складова економічної безпеки держави. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6209>
2. Костяна О. В. Митна безпека: її сутність і місце в системі національної безпеки держави. *Бізнес Інформ*. 2020. № 11. С. 76-82.
3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>
4. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
5. Пашко П. В., Пісной П. Я. Митна політика та митна безпека України. *Фінанси України*. 2006. № 1. С. 74-85.